

מבחן כנות עגבנייה משק קדמה עידן 2021-22

עדי סויסה, שלי גנץ - שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
יורם צביאלי, שמעון פיבוניה, סיק סאן אינדט - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר
אריאל קיטרון, דובי דגאי, דוד מזרחי - משק קדמה עידן
כתובת המחברת: adisuisa@shaham.moag.gov.il

תקציר

גידול העגבניות בערבה עומד על כ- 1,000 דונם. קיימת דרישה לעגבניות גדולות מזן האשכול האיכותי איקרם. בניסוי זה נבחנו 11 כנות מחברות שונות, עליהן הורכב הזן איקרם. שתילי איקרם מורכבים נשתלו כל 60 ס"מ והודלו על שני ענפים. הניסוי נשתל ב- 27/9/21 בחממה במשק קדמה במושב עידן. הקטיפה החל ב- 29/12/21 והתבצע אחת לשבוע. הכנות אמפרדור ובאלאנספורט הניבו יכול כללי גבוה ומשקל פרי ממוצע טוב. לאחר שתי שנות בדיקה, כנות אלו מומלצות לשימוש בחלקות מסחריות.

רקע

שטח גידול העגבניות בערבה עמד בעונת 2021/22 על כ- 1,000 דונם כאשר התוצרת מופנית כולה לשוק המקומי. בשנים האחרונות יבוא העגבניות הולך ותופס תאוצה, העגבניות מיובאות באיכות ירודה וקיימת דרישה לעגבניות אשכול איכותיות. השוק המקומי מעדיף את הזן איקרם, עגבניית אשכול הנחשבת לאיכותית. הזן איקרם נשתל בסתיו בבתי צמיחה בערבה והגידול מתבצע בהדליה הולנדית. לאור משך הגידול הארוך יש צורך ביצירת צמח חזק. בשנים האחרונות קיימות כנות חדשות בשוק, המקנות לצמח העגבנייה עוצמת צימוח חזקה. בהמשך למבחן כנות שנערך בעונת 2020/21 (סויסה וחוב' 2022) הועמד בעונת 2021/22 ניסוי המשך, ובו מבחר כנות נוספות הקיימות בשוק, במטרה לאתר כנה בעלת יתרונות ביבול, בגודל פרי ובאיכותו לעונת גידול ארוכה בערבה.

חומרים ושיטות

מבחן כנות עגבנייה נערך בחלקה מסחרית בבית צמיחה של משק קדמה, מושב עידן. זן איקרם (זרעים גדרה) מורכב על 11 כנות עגבנייה שונות (טבלה 1) נשתל (27/9/21) בארבע חזרות לכל כנה. הצמחים המורכבים נשתלו כל 60 ס"מ והודלו בשני ענפים לצמח. הקטיפה החל ב- 29/12/21 ונערך אחת לשבוע עד סוף אפריל. הפרי הקטוף מהחלקות מוין לפי מדדי שיווק ונשקל. מכל חלקה נלקח מדגם של 5 אשכולות לאפיון משקל אשכול וגודל הפרי באשכול.

טבלה 1: פרטי הכנות שנבחנו בניסוי

כנה	חברת זרעים	עמידויות*
2040	מכתשים	HR: Tomv, Fol0,1, For, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
RS5	הזרע	HR: Tomv, Fol0,1, For, Vd0. IR: Mi, Mj, Pl
אאורטה	זרעים גדרה	HR: Tomv0-2, Fol0-2, For, Pl, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
איתן	סולי	HR: Fol0,1, For, Va0, Vd0. IR: Mj
אמפרדור	ירוק 2000	HR: Tomv0-2, Fol0,1, For, Pl, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
באלאנספורט	א.ב. זרעים	HR: Tomv0-2, Fol0,1, For, Pl, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
בופור	א.ב. זרעים	HR: Tomv0-2, Fol0,1, For, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
ויטלפורט	א.ב. זרעים	HR: Tomv0-2, Fol0-2, For, Pl, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
מולטיפורט	א.ב. זרעים	HR: Tomv0-2, Fol0-2, For, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
פרוטקטור	הזרע	HR: Tomv, Fol 0-2, For, Pl, Va0, Vd0. IR: Ma, Mi, Mj
קארדיה	זרעים גדרה	HR: Tomv, Fol0,1, For, Pl, Va0, Vd0, Ma, Mi, Mj

* פרטי העמידויות נמסרו ע"י חברות הזרעים

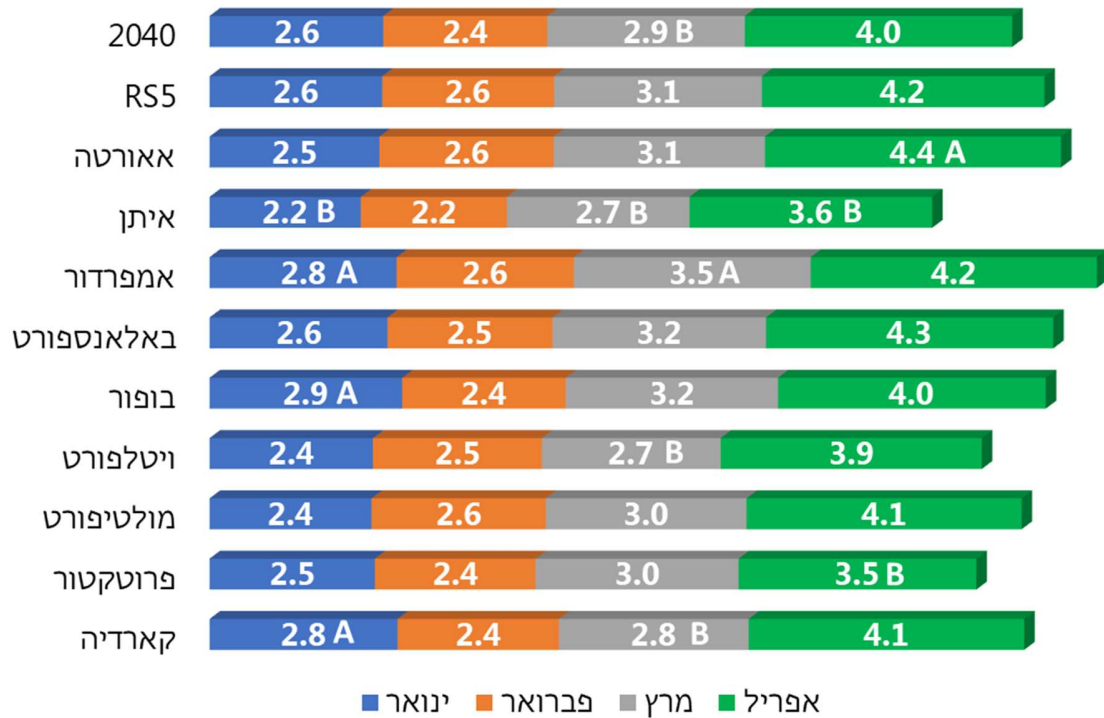
תוצאות

מתוצאות היבול עולה כי כנת אמפרדור הניבה יבול גבוה ביחס לכנות פרוטקטור ואיתן. גם הכנות אאורטה ובאלאנספורט הניבו יבול גבוה ביחס לכנת איתן (טבלה 2).

טבלה 2: תוצאות היבול

כנה	חברת זרעים	יבול (ק"ג למ"ר)
2040	מכתשים	11.9ABC
RS5	הזרע	12.4ABC
אאורטה	זרעים גדרה	12.6AB
איתן	סולי	10.7C
אמפרדור	ירוק 2000	13.2A
באלאנספורט	א.ב. זרעים	12.5AB
בופור	א.ב. זרעים	12.4ABC
ויטלפורט	א.ב. זרעים	11.5ABC
מולטיפורט	א.ב. זרעים	12.1ABC
פרוטקטור	הזרע	11.4BC
קארדיה	זרעים גדרה	12.1ABC

בחודש ינואר הכנות בופור, אמפרדור וקארדיה הניבו יבול גבוה ביחס לכנת איתן. בחודש פברואר, לא נמצא הבדל סטטיסטי ברמת היבול בין הכנות השונות. בחודש מרץ כנת אמפרדור הניבה יבול גבוה ביחס לכנות קארדיה, איתן ו2040. בחודש אפריל כנת אאורטה הניבה יבול גבוה ביחס לכנות איתן ופרוטקטור (איור 1).

איור 1: יבול לפי חודשי הקטיף

משקל פרי ממוצע הגבוה ביותר התקבל עם כנת אמפרדור והיה גבוה, באופן מובהק, ביחס לכנות בופור, ויטלפורט, פרוטקטור ואיתן. משקל הפרי הממוצע של הכנות 2040, RS5, אאורטה, באלאנספורט, מולטי פורט וקארדיה, דומה, וגבוה ביחס לכנת איתן (טבלה 3).

טבלה 3: משקל פרי ממוצע באשכול

כנה	חברת זרעים	משקל פרי ממוצע באשכול (גרם)
2040	מכתשים	123AB
RS5	הזרע	123AB
אאורטה	זרעים גדרה	125AB
איתן	סולי	113C
אמפרדור	ירוק 2000	129A
באלאנספורט	א.ב. זרעים	122AB
בופור	א.ב. זרעים	121B
ויטלפורט	א.ב. זרעים	121B
מולטיפורט	א.ב. זרעים	126AB
פרוטקטור	הזרע	119BC
קארדיה	זרעים גדרה	124AB

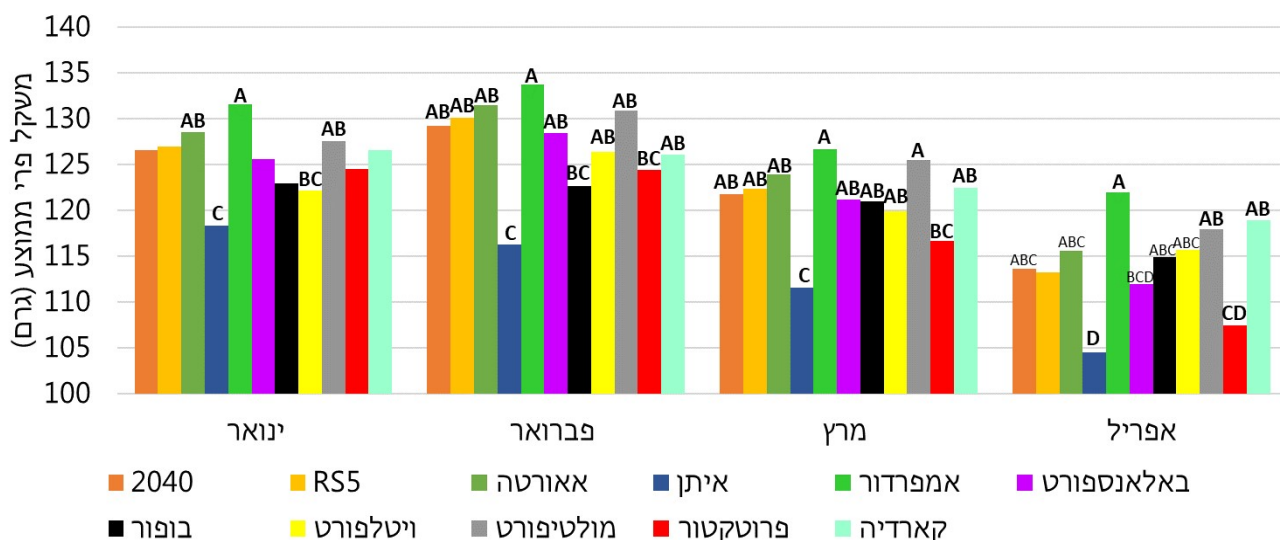
הכנות אמפרדור ומולטיפורט שמרו על משקל פרי ממוצע גבוה בכל חודשי הקטיף. פרי האיקרם המורכב על כנת איתן היה במשקל ממוצע נמוך לשאר הצירופים לאורך כל חודשי הקטיף.

בחודש ינואר הכנה אמפרדור הייתה בעלת משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לויטלפורט ואיתן. הכנות אאורטה ומולטיפורט היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לאיתן.

בחודש פברואר כנת אמפרדור הייתה בעלת משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לפרוטקטור, בופור ואיתן. הכנות RS5, אאורטה, באלאנספורט, ויטלפורט, ומולטיפורט וקארדיה היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לכנת איתן.

בחודש מרץ הכנות אמפרדור ומולטיפורט היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לפרוטקטור ואיתן. הכנות RS5, אאורטה, באלאנספורט, בופור, ויטלפורט וקארדיה היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לכנת איתן.

בחודש אפריל כנת אמפרדור הייתה בעלת משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לכנות באלאנספורט, פרוטקטור ואיתן. הכנות מולטיפורט וקארדיה היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לכנות פרוטקטור ואיתן. הכנות RS5, אאורטה, בופור וויטלפורט היו בעלות משקל פרי ממוצע גבוה ביחס לכנת איתן.

איור 2: משקל פרי ממוצע באשכול לפי חודשי הקטיפה

סיכום ומסקנות

אמפרדור – היבול הכללי ומשקל הפרי הממוצע שהתקבל עם כנה זו, היו גבוהים יחסית ליתר הכנות לאורך כל העונה. תוצאות אלו דומות למתקבל בעונה הקודמת ולכן מומלץ להשתמש בכנה זו בחלקות מסחריות.

באלאנספורט – הניבה יבול כללי גבוה ומשקל פרי ממוצע טוב. בדומה לעונה הקודמת, מומלץ להשתמש בה בחלקות מסחריות.

אאורטה – הניבה יבול כללי גבוה לאורך הקטיפים, גם בחודש אפריל. בעלת משקל פרי טוב. מומלץ להמשיך ולבחון אותה. **קארדיה** – משתפת שנה שנייה בניסוי, הניבה יבול כללי גבוה בינואר ויבול כללי נמוך במרץ. בעלת משקל פרי ממוצע טוב, מומלצת לבחינה חצי מסחרית.

RS5 – משתפת שנה שניה בניסוי, הניבה יבול כללי טוב, בעלת משקל פרי ממוצע טוב. **מולטיפורט** – הכנה נבחנה רק בעונה זו. בעלת משקל פרי ממוצע גבוה לאורך כל חודשי הקטיפה, מומלץ להמשיך ולבחון בעונה נוספת.

2040 – שנה ראשונה שמתפת בניסוי. בעלת משקל פרי טוב. מומלץ להמשיך ולבחון אותה בעונה נוספת. **ויטלפורט** – נבחנת שנה שנייה בניסוי, בעלת משקל פרי ממוצע נמוך, בעונה הקודמת הניבה יבול נמוך.

בופור – שמשה ככנת הביקורת, הניבה יבול כללי טוב וגבוה בחודש ינואר, בעלת משקל פרי ממוצע נמוך.

פרוטקטור – הניבה יבול כללי נמוך ופירות בעלי משקל ממוצע נמוך.

איתן – הניבה יבול כללי נמוך, בעלת משקל פרי ממוצע נמוך.

תודות

לחברות הזרעים א.ב. זרעים-באייר, הזרע סידס, זרעים גדרה, ירוק 2000, מכתשים וסולי על שיתוף הפעולה ותמיכתן בניסוי.

תודה למשק קדמה במושב עידן על שיתוף הפעולה, הנכונות לעזור והקצאת השטח והעובדים לקיום הניסוי. תודה למשרד החקלאות, ולמועצת הצמחים על תמיכתם במחקר זה. תודתנו נתונה לקק"ל על תמיכתה במערך הניסויים של מו"פ ערבה.

מקורות

ע' סויסה, ש' גנץ, י' צביאלי, ש' פיבוניה, ג' חן, נ' שדה, א' קיטרון, ד' דגאי, ד' מזרחי (2022) מבחן כנות עגבנייה, משק קדמה עידן 2020/21, מו"פ ערבה תיכונה וצפונית <http://agri.arava.co.il>

Tomatoes rootstock varieties test, KEDMA Farm, Idan 2021/22

Adi Suisa¹, Yoram Zvieli², Shimon Pivonia², Saeksan In-Det², Shelli Ganz¹, Ariel Kitron³, Dubi Dagai³, David Mizrahi³.

¹Extension Service, Ministry of Agriculture and Rural Development

²Central and Northern Arava Tamer R&D

KEDMA Farm, Idan³

Writer address: adisuisa@shaham.moag.gov.il